

Il clavau dil Benefeci ei ussa ina sala d'exposiziun. Cheu era la gronda part dallas ovras exponidas.

FOTOS DANIELA DERUNGS

Rumein enstagl Roma e New York

Il Benefeci a Rumein ei staus biars onns ina casa d'albiert dalla claustra da Mustér. Gl'onn vargau ei quella daventada per l'emprema gada ina «Residenza» temporara per artistas ed artists internaziunals. Las davosas quater jamnas han nov d'ellas e d'els seschau inspirar dil liug e dalla vallada. Alla vernissascha da venderg vargau ha la populaziun lumneziana astgau mirar installaziuns e creaziuns.

AUGUSTIN BEELI/FMR

Artistas ed artists han savens buca sempel: Per l'ina maunca la reconuschienscha generala, la populaziun ei sin distanza da fuormas expressivas e la lavur digl art. El vargau han biars renomai artists ed artistast sentiu quei duront lur veta. La publicitad capescha savens buca art alternativ, ideas novas e fuormas da s'exprimer. Tut duei esser convenziunal, palpabel e definibel, cun cunfins clars. Gliעד aviarta e cun marveglias selai surprender. Tala ha visitau venderg sera la vernissascha el Benefeci a Rumein. Ina gada ad onn e per in meins ei quei la «residenza» d'artistas e d'artists. *Leander Albin* ed *Aline Schoch*, ils fundadors dalla Residenza en Lumnezia, han envidau la populaziun da s'entupar cun nov artists ed artists che han passentau in temps en quei liug idillic.

Nov han retschert «carte blanche»

La Residenza ei ina sparta dalla Fundaziun da cultura Lumnezia ed ina part dalla Casa d'Angel da Lumbrein. *Marco Coray*, il menader da quella, ha selezziunau, ensemen cun *Leander Albin* ed *Aline Schoch*, las candidaturas d'in tozzel artists ed artists. Quellas e quels havevan giu caschun da s'annunziar per ina dimo-

ra d'in meins ella Residenza. Enstagl d'encurir inspiraziuns en metropolas, a New York, Paris ni Ruma, han els encuretg l'idilla a Rumein. Nov han retschert uonn la «carte blanche», ina fuorma da stipendi culla pusseivladad da parter la convivenza e da luvrar en quei liug.

Il contuorn e la cuntrada

La Residenza 2026 ei la quarta dapi il 2023. Suenten ch'ella era stada las empremas duas gadas a Tersnaus, ein *Leander Albin* ed *Aline Schoch* s'alliai culla Casa d'Angel. Per la lavur duront la dimora a Rumein ha denton valu puspei ina cundiziun: «Las artistas ed ils artists dueigien sefatschentar e seconfruntar culla Lumnezia», ha *Leander Albin* explicau alla FMR duront la viseta. Il contuorn e la cuntrada, ils carstgauns e lur cultura influenzeschan savens l'expressiun e la creativtad d'ina persuna digl art. Ed elaborar regurdientschas e memorias ei ina dallas fuormas dall'expressiun.

Aschia ei quei era stau las davosas quater jamnas. Ella casa digl anteriur Benefeci han nov persunas partiu il dacasa temporar. *Paula Beck*, *Gabriella Plumettaz*, *Vincent Forstenlechner*, *Ina Egger*, *Katharina Cromme*, *Anastasiia Tatarenko*, *Flurina Zehnder*, *Nina Alice Bühlmann* e *Cristina Rüesch* han luvrau intensiva-

mein vid lur projects. *Paula Beck* per exempel ei stada a Camuns nua ch'ella ha empriu d'entagliar. Quei artisanadi dil lenn ha ella cumbinau cun fuormas expressivas. *Nina Alice Bühlmann* ha empriu il péz da crusch, e cun quella tecnica indigena ha ella surcusi cun fil tgietschen, sin ina cozza da glin, fragments da regurdientschas da si'affonza.

Confruntaziun cul romontsch

Alla vernissascha han ils visitaders saviu surstar e smarvigliar d'ideas creativas. Per l'emprema gada ha la Residenza integrau, sco spazi d'exposiziun, il grond clavau dil Benefeci. Aposta per quei intent ha il lennari *Ramun Tomaschett* stabilisau e segirau, ensemen cun *Marco Küng*, l'entira construcziun da lenn da quei baghetg. Els anteriurs ladretsch han ils visitaders viu creaziuns cineasticas ed era lavurs cun fotografia, grafica, textil, sculptura e text.

Specialmein en egl ei la lavur dad *Ina Egger* dada. Tras in text e cun ina sculptura d'arschella eis ella s'occupada da sias ragischs. La dunna da 26 onns ei carschida si a Scuol cuagl idiom vallader. En quella versiun romontscha ha ella scret il leprello che ha connex cun emozions e regurdientschas. Igl ei ina confruntaziun cul lungatg «emblidau» ed ina rescuiverta da quel per in project d'art.

Leander Albin ed Aline Schoch.

Il Benefeci ei staus in meins la dimora dallas artistas e digl artist.

La grupp dalla 4. Residenza 2026 en Lumnezia.

Visitadras contemplan la teila che *Nina Alice Bühlmann* ha surcusi.

FLEM

Cashflow da 10,1 milliuns

Culla vischnaunca da Flem va ei bein. Quei muossan il rapport ed il quen annual 2025. La radunonza communal da gliendisgis vargau ha giu negin motiv da refusar quel.

AUGUSTIN BEELI/FMR

Tenor la constituiziun communal da Flem ei la radunonza communal gl'organ che ha d'approbar il preventiv ed il quen annual sco era da decider il pei da taglia. Duas gadas ad onn s'entaupan ils da Flem per quei intent. Tochen miez matg digl onn current han votantas e votants mintgamai caschun da prender posiziun a quen e rapport. Gliendisgis ha la suprastonza communal envidau a quella radunonza da «calonda mars».

In record tier las taglias

Gia suenter Pastgas ha l'administraziun communal publicau quen e rapport digl onn vargau. Igl ei in carnet pulpiu cun cefras e statisticas. Tgi che ha priu peda da sfegliar e s'informar en quel ha buca giu motiv da reclamar. Gliendisgis ha il president communal *Christoph Schmidt* lu era buc udiu objecziuns. Las cefras pudessen dar als pagataglia da Flem in bien sentiment. La vischnaunca ha fatg il 2025 in gudogn da 10,1 milliuns francs – cun in pei da taglia da 60%. Suenten amortisaziuns ordinaras dad 1,7 milliuns ed extraordinarias da 8,1 milliuns francs resta in gudogn schuber da biebein 220 000 francs.

Survesta sin Flem en direcziun Surselva.

FOTO AUGUSTIN BEELI

En egl dat il gudogn da taglias da gudogn sin schischom. Il recav che la vischnaunca ha fatg il 2025 sin talas menziuna la suprastonza communal el rapport annual sco in record. Ils davos onns recaltgava la cassa communal mintg'onn ella media ina summa da dus milliuns francs. Onn vargau eis ei stau biebein 4,4 milliuns francs. En connex cullas taglias ha la vischnaunca da Flem incassau entradas totalas da 22,7 milliuns francs.

246 tgauns

La summa pli bassa el sectur dallas taglias ha la vischnaunca da Flem incassau tier quellas da tgauns. La tabella corrispundenta el quen muossa 25 000 francs. Ton pagan ils possessurs dils 246 tgauns ch'ei registrai, che vivan e che van a spass a Flem. Ils luvrers comunals svidan buca mo las staziuns da quella dismesa speciala, mobein era pli che 100 recipients da rumien. Quei menaschi ei era responsabels per pli che 130 kilometers sendas e trutgs da viandar e circa 65 kilometers vias da funs e forestalas. Quella prestaziun vegn pagada per part cullas taxas da hosps e taxas da turissem. En tut ha la vischnaunca incassau ina summa da varga quater milliuns francs en quei sectur.

Pil turissem dil futur ei ina investiziun sils aults destinada. El territori Ils Cugns, entuorn la staziun da muntogna dil Flem-Xpress, dat ei da niev ina senda circulara. Ils 18 d'uost 2025 ha la radunonza communal approbau la damonda da credit. La senda nova meina ils turistis e hosps en treis loghens cun terras panoramias sin biebein 2600 m s.m.

Surpassau la marca 3000

Sper las duas radunonzas comunals obligatorias, il december pil preventiv ed il matg pil rendaquen, ha la vischnaunca entschiet ad organisar ils davos onns regularmein radunonzas d'orientaziun. Talas ein stadas necessarias per prevegnir a malcapientschas e per tgirar il dialog culla e sentir il puls dalla populaziun. Ils davos tschun onns ei quei stau necessari, autruisa havess la vischnaunca ualvess saviu investir ils onn 2021 tochen e cun 2025 ina summa totala dad 83,7 milliuns francs. Quei ha consequenzas e reducescha la facultad. Malgrad quei muossa il quen communal da Flem aunc adina ina facultad da 11 766 francs per persuna. Gl'onn precedent 2024 era quella summa aunc 13 531 francs.

Dils fatgs da scola rapporta la geraua da quei ressort, *Sol Bonderer Imper*. Ella hagi plascher da menar in menaschi dinamic e pretensius, constatescha ella. Ils 31 da december 2025 visitavan 252 affons, da quei 25 da Trin sil scalem superiu, la scola a Flem. La statistica dils habitonts muossa dil rest in tiern marcant ella historia da quella vischnaunca: Il diember total ha nummadamein surpassau la marca da 3000: Gl'onn precedent mussava la statistica 2980 persunas, culla fin dil 2025 vivevan 3128 persunas a Flem.